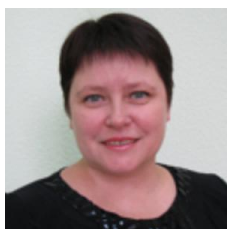

УДК 027.7:378.091

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У РАМКАХ РОЗДІЛУ «ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ»

Етенко Наталія Юрїївна, учений секретар
наукової бібліотеки
Харківського національного університету радіоелектроніки

Аврамова Ірина Петрівна, завідувачка
науково-бібліографічним відділом наукової бібліотеки
Харківського національного університету радіоелектроніки

***Анотація:** Представлено досвід роботи наукової бібліотеки Харківського національного університету радіоелектроніки за методикою проведення бібліотечно-бібліографічних занять зі студентами вищих навчальних закладів у рамках курсу «Основи інформаційної культури». Особливу увагу приділено анкетуванню і системі тестового контролю знань, як результату оцінювання знань студентів.*

***Ключові слова:** бібліотека вищого навчального закладу, бібліотечно-бібліографічні заняття, інформаційна культура, тестовий контроль, тести.*

Основними завданнями діяльності вищого навчального закладу є – «провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями» –

констатується у Законі України «Про вищу освіту» (ст. 26). Там же подано таке визначення освітнього процесу: «...це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості» (ст. 47) (Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>).

Важливою складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі є контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Без нього неможливо правильно і чітко організувати навчальний процес, забезпечити його ефективність. Перевірка і оцінювання знань студентів сприяють активізації їх пізнавальної діяльності, ґрунтовному засвоєнню знань, формуванню професійних умінь і навичок. Для ефективною перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю.

Контроль (від англ. «*control*» – контроль, перевірка, керування) – це виявлення, вимірювання й оцінювання знань та умінь тих, що навчаються. Контроль, як дидактичне поняття, становить собою сукупність усвідомлених дій, які спрямовані на отримання даних про рівень опанування студентами програмного матеріалу, оволодіння теоретичними й практичними знаннями, навичками і вміннями, що необхідні в процесі виконання завдань професійної діяльності. Під педагогічним контролем розуміють систему перевірки результатів навчання і виховання студентів. До його основних завдань належать:

- оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни;
- інформування студентів про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація студентів до систематичної активної роботи протягом семестру;

- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи студентів й ефективність навчального процесу в цілому. Методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

У світовій практиці найпоширенішим методом контролю навчальних досягнень студентів вважають тестовий контроль. Під цим поняттям розуміють набір стандартизованих завдань, які дають змогу визначити ступінь засвоєння навчального матеріалу студентами. Сучасна методика викладання пропонує тест (від англ. «*test*» – іспит, випробування, критерій, екзамен) як інструмент визначення рівня знань, умінь, за допомогою якого можна не лише виявити якість навчання, але й одержати інформацію для прийняття рішень щодо вдосконалення цього процесу. У навчальному процесі викладачі самостійно розробляють тести для оцінки досягнень студентів та ефективності педагогічної діяльності.

Відокремлюють:

- тести відкритої форми: із вільно конструйованими відповідями, котрі передбачають короткі однозначні відповіді та ґрунтуються переважно на відтворенні вивченого матеріалу, або складні (комплексні) відповіді, які потребують розвинутого логічного мислення, вміння аналізувати;
- тести закритої форми: із запропонованими відповідями, тобто передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів.

Тестовий контроль знань має й істотні недоліки: ймовірність випадкового вибору студентом правильної відповіді; можливість оцінки тільки кінцевого результату (правильно – неправильно) у тестах закритого типу; стандартизація мислення без врахування рівня розвитку особистості; затрата часу викладача на складання необхідної бази тестів, трудомісткість процесу; відсутність розвитку мовлення тощо. Однак, слабкі сторони тестування можна подолати шляхом вдосконалення процедури підготовки тестів і чіткого окреслення дидактичних

цілей, яким повинні відповідати контрольні завдання. Водночас застосування тестових методів контролю разом з традиційними формами перевірки досягнень студентів дає змогу індивідуалізувати процес підготовки майбутніх фахівців у вишах, розвиває професійні, пізнавальні потреби й інтереси.

При підготовці матеріалів для тестового контролю необхідно дотримуватися таких правил: недоцільно включати відповіді, неправильність яких на час тестування не обґрунтована студентом; правильні відповіді серед усіх запропонованих слід розміщати у випадковому порядку; завдання не мають повторювати формулювання підручника; відповіді на запитання не повинні бути підказками до інших питань.

У ході тестового контролю можливе використання новітніх технологій (ІКТ-засобів): конкретних програмних пакетів, тестових, пакету MS Office та ін., що стосуються використання Інтернет-опитування. Технологія Інтернет-опитування дозволяє охопити більшу кількість респондентів та знизити трудові витрати з обробки даних.

Можливість зробити процес тестового контролю більш ефективним надають інструменти Google. Безкоштовний сервіс «*Google Form*» – це зручний інструмент, за допомогою якого можна легко і швидко планувати заходи, проводити різноманітні опитування, аналіз та перегляд відповідей, розсилати запрошення до участі в опитуванні на електронні адреси респондентів, зберігати результати у форматі електронних таблиць і проводити аналіз у формі діаграм, як у самому середовищі Google, так й імпортувавши їх у інші середовища, наприклад у MS Office. Цей сервіс має такі переваги над іншими аналогічними сервісами: абсолютно безкоштовний, не вимагає ніяких додаткових вимог для свого використання; зрозумілий інтерфейс, що дозволяє швидко і без великих зусиль оволодіти його можливостями користувачам з обмеженим досвідом; набір надаваних типів запитань є достатнім як для відносно простого тестування, так і

для реалізації більш складних варіантів видів запитань. Створення форми в Google описано у багатьох публікаціях, як і у інструкціях Google на допомогу користувачеві.

Тестові методи перевірки знань, умінь і навичок можуть бути використані під час звичайних форм організації навчального процесу (лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять) і на спеціальних заняттях (колоквіумах, захисті курсових і дипломних робіт, заліках та іспитах).

Бібліотека вищого навчального закладу (далі – ВНЗ) зараз є безпосередньо включеною в освітній процес, оскільки виконує завдання на формування інформаційної культури студентів. Цей процес – складний та багаторівневий, який налічує декілька складових. Певну частину цього процесу забезпечує інформаційно-бібліографічна робота бібліотек, які використовують традиційні методики і також залучають нові інформаційні технології: сайти, віртуальні довідкові служби, інтерактивні методичні посібники тощо. Іншу – проведення бібліотечно-бібліографічних занять (далі – ББЗ) із студентами.

Бібліотеки ВНЗ все частіше запропонують студентам метод тестів для перевірки знань з інформаційної культури. У Харкові це реалізовано, наприклад, у наукових бібліотеках Української інженерно-педагогічної академії, Національного технічного університету «ХПІ». Цікавим є досвід і наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова. Там використовується система дистанційного навчання «Moodle» з відкритим вихідним кодом. Про це змістовно розповіла директор бібліотеки у педагогічній майстерні "Бібліотечна інноватика", що проходила в НБ НТУ «ХПІ» в рамках XIV Міжнародної методичної школи-семінару "Сучасні педагогічні технології в освіті" 2 лютого 2017 року.

Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки (далі – ХНУРЕ) здійснює бібліотечно-інформаційну підтримку

навчальної, наукової, освітньої та виховної діяльності вишу за допомогою викладання ББЗ з розділу *«Основи інформаційної культури»* дисципліни *«Вступ до фаху»*. Ці ББЗ включені до навчального плану занять для студентів 1-го курсу усіх спеціальностей (передбачено по 4 години на кожну групу). ББЗ забезпечені навчально-методичними матеріалами, які розроблені співробітниками бібліотеки: робоча програма; 3 слайд-лекції, які репрезентовано на веб-сайті бібліотеки (*«Довідково-пошуковий апарат бібліотеки»*, *«Нові інформаційні технології у бібліотеці»*, *«Правила складання бібліографічного опису документів»*) і методичні вказівки, що оновлюються кожні 5 років. Крім того, для ефективності та наочності використовуються он-лайнний доступ до сайту бібліотеки та представлених на ньому ресурсів, віртуальної довідкової служби, а також автоматизованих бібліографічних менеджерів.

Оцінювання знань студентів у рамках розділу *«Основи інформаційної культури»* здійснюється на основі тестування, що проводиться у всіх групах. Запропонована система тестових завдань виконана у відповідності до змісту робочої програми розділу. Тести орієнтовані на перевірку знань, а також на виявлення і перевірку умінь щодо роботи з інформаційними ресурсами, вміння використовувати основні алгоритми інформаційного пошуку як в традиційному (бібліотечному), так і в електронному середовищі.

На першому занятті тестовий контроль здійснюється методом складання студентами письмових тестів закритого типу, що дозволить реалізувати цей процес в автоматизованому режимі у наступному навчальному році. Для тестового контролю співробітниками бібліотеки складено 8 варіантів тестів (64 завдання) і розроблено ключі до них (таблиці з варіантами вірних відповідей – для швидкої обробки). Приклад тесту – на зображенні 1.

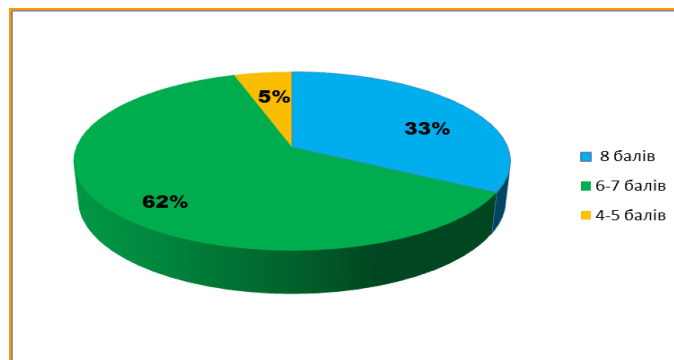
ТЕСТ №4

Питання	Варіанти відповідей	Питання	Варіанти відповідей
1) Які види неопублікованих документів наявні у бібліотеці	а) дисертаційні роботи б) матеріали конференцій в) книги г) дипломні роботи д) курсові роботи е) журнали	5) Що вміщує шифр книги	а) тематику книги та авторський знак б) інвентарний номер та тематику; в) тематику книги та інвентарний номер
2) Якщо потрібно підібрати літературу до курсової роботи з будь-якої тематики, треба звернутися до:	а) електронного залу б) віртуальної довідкової служби в) на абонемент г) науково-бібліографічного відділу д) в Інтернет	6) Якщо не відома назва та автор видання треба здійснити пошук за	а) редактором б) роком видання в) ключовим словом г) видавництвом
3) Як скористатися віртуальною довідковою службою	а) зайти у будь-який відділ бібліотеки б) зайти на сайт в) пошукати у довіднику	7) Яку мову використовують при здійсненні опису будь-якого документу	а) мову тієї держави, звідки видання б) англійську мову в) мову оригінального тексту г) українську мову
4) Машинозчитуваний бібліотечний каталог, що працює в реальному режимі часу, це каталог	а) алфавітний (абетковий) б) читацький в) електронний г) класифікаційний	8) У якому списку описи джерел інформації розташовують за роками видання	а) алфавітний б) нумераційний в) хронологічний г) систематичний

Зображення 1. Варіант тесту

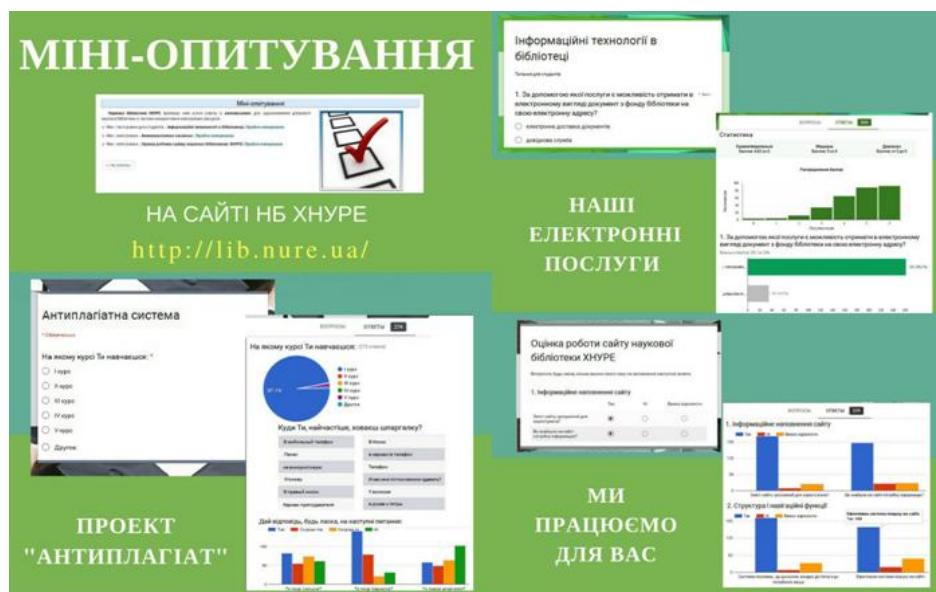
У нашому випадку тестовий контроль можна розглядати як поточне експрес-тестування. У 2016/2017 навчальному році заняття з розділу «*Основи інформаційної культури*» відвідали 89% (886 осіб) від загальної кількості студентів-першокурсників денної форми навчання (996 осіб). Ефективність занять визначалася одразу завдяки визначеним балам: 1 бал – за усі вірні відповіді на одне питання; 0,5 – за один із запропонованих варіантів; 0 – ні однієї вірної відповіді. Розподіл відповідей студентів за балами у відсотковому відношенні зображено на діаграмі 1.

Діаграма 1. Розподіл відповідей студентів за балами у відсотковому відношенні

На другому занятті за темою «Інформаційні технології в бібліотеці», які проводилися в комп'ютерному залі Інформаційно-обчислювального центру ХНУРЕ було застосовано тестування в автоматизованому режимі через сайт бібліотеки (див. інфографіку на зображенні 2).

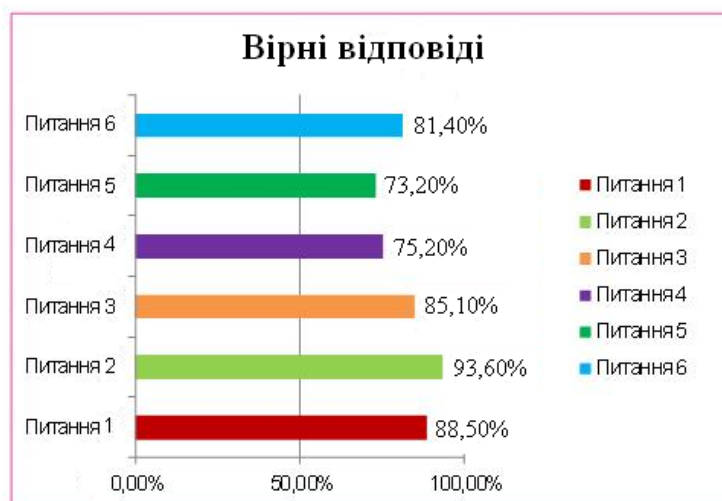

Зображення 2. Інфографіка про опитування для звіту бібліотеки за 2016 рік

Тести за загальною темою занять (відсотковий розподіл вірних відповідей на запитання тесту представлено на гістограмі – зображення 3.) та ще 2 міні-опитування за темами «Оцінка роботи сайту» та «Антиплагіатна система» розроблено на основі сервісу Google Form.

Зображення 3. Відсотковий розподіл вірних відповідей на питання тесту

Співробітники бібліотеки при проведенні тестування переконались, що цей сервіс має свої переваги над традиційною формою проведення тестового контролю: спрощене опрацювання результатів; компактна і зручна реалізація множини запитань, що вимагають бальної чи номінальної оцінки; можливість в стислі терміни організувати і провести одночасно дослідження з великою кількістю респондентів; надання додаткових інструментів автоматизованого аналізу отриманих результатів; зменшення витрат на опрацювання великої кількості фактичного матеріалу завдяки збереженню у єдиній базі.

Після тестування, яке охоплює матеріал окремої теми, обов'язково треба аналізувати його результати для того, щоб студент зміг перевірити, наскільки адекватно він оцінює свої знання. Викладач фіксує факт помилок, називає правильні відповіді, докладно пояснює студентам причини помилкових дій.

Для викладача-бібліотекаря аналіз менш засвоєної студентами інформації показує, що саме треба при викладанні уточнити, поглибити, розширити або стиснути, чи зробити переробку питань тестів, чи виправити порядок подання інформаційних блоків, а також які теми рекомендувати вивчити самостійно.

Отже зазначимо, що характерні ознаки тесту: відносна простота процедури; безпосередня фіксація результатів; зручність математичної обробки результатів; короткочасність застосування; можливість застосування індивідуально й для цілої групи. В наш час тестування розглядається, в основному, як спосіб ефективної перевірки результатів навчання чи ступеня готовності до тієї чи іншої діяльності, а тестовий контроль є багатофункціональним процесом, який дозволяє швидше зрозуміти, як краще далі працювати з студентом, а також допомагає викладачу скоригувати курс навчання.

Список використаних джерел інформації:

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Ковальчук В. Н. Практика використання ікт-засобів у педагогічному експерименті: інтернет-анкетування / В. Н. Ковальчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – Житомир, 2013. – Т. 35, № 3. – С. 135–152.
3. Литвиненко О. В. Використання тестових технологій на основі Google-форм [Електронний ресурс] / О. В. Литвиненко // IX Хмурівські читання : обл. наук.-практ. Інтернет-конференція. – 2013. – Режим доступу : <http://timso.koippo.kr.ua/hmura9/vykorystannya-testovyh-tehnolohij-na-osnovi-google-form/>. – 15.05.2017.
4. Ортинський В. Л. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми [Електронний ресурс] / В. Л. Ортинський // Педагогіка вищої школи. – Київ, 2009. – Розд. 3.7. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli. – 22.05.2017.

5. Тестування у системі контролю й оцінювання успішності студентів [Електронний ресурс] : метод. рек. до підготовки та складання тестових завдань / МОН України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка ; упоряд. : О. О. Біляковська, Д. Д. Герцюк, Т. В. Равчина. – Львів : ЛНУ, 2014. – Режим доступу : <http://dl.lnu.edu.ua/metod/metod.htm>. – 25.05.2017.

6. Якимець Н. Тестування як метод оцінювання знань, умінь, навичок студентів [Електронний ресурс] / Н. Якимець, Н. Мирончук // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : зб. наук. пр. / за заг. ред. С. С. Вітвицької, Н. М. Мирончук. – Житомир, 2014. – С. 160–162. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/13855/1/22.pdf>. – 15.05.2017.

ТЕСТОВЫЙ КОНТРОЛЬ

КАК РЕЗУЛЬТАТ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ В РАМКАХ РАЗДЕЛА «ОСНОВЫ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ»

Этенко Н. Ю., учёный секретарь научной библиотеки Харьковского национального университета радиоэлектроники;

Аврамова И. П., заведующая научно-библиографическим отделом научной библиотеки Харьковского национального университета радиоэлектроники.

Аннотация: Представлен опыт работы научной библиотеки Харьковского национального университета радиоэлектроники по методике проведения библиотечно-библиографических занятий со студентами высших учебных заведений в рамках курса «Основы информационной культуры». Особое внимание уделено анкетированию и системе тестового контроля знаний, как результата оценивания знаний студентов.

Ключевые слова: библиотека высшего учебного заведения, библиотечно-библиографические занятия, информационная культура, тестовый контроль, тесты.

TEST CONTROL AS A RESULT OF EVALUATION KNOWLEDGE STUDENTS UNDER SECTION "OF INFORMATION CULTURE"

Etenko N. Y., Scientific Secretary of the Scientific Library

Avramova I. P., Head of department of the Scientific Library

Annotation: Presented is the information on the robotics of the science library of the Kharkiv National University for Radiotechnology, for the methodology of conducting bibliotech-bibliographic assignments for students of visually impaired navigators, within the framework of the course "Establish an Informational Culture". I'll add a respect to the questionnaire and the system of test control that you know, as the result you know the students.

Keywords: Library of the university, bibliographic studies, information culture, test control, tests.

Додаткові відомості надані авторами:

Етенко Н. Ю. ORCID ID: [0000-0002-1471-4907](https://orcid.org/0000-0002-1471-4907)

e-mail: nataliia.etenko@nure.ua

Аврамова І. П. ORCID: [0000-0002-8671-9942](https://orcid.org/0000-0002-8671-9942)

e-mail: iryna.avramova@nure.ua

